

І. А. КОСТЮК (<https://orcid.org/0000-0002-3689-3379>), канд. фарм. наук, доцент,
К. Л. КОСЯЧЕНКО (<https://orcid.org/0000-0002-0472-2196>), д-р фарм. наук, проф.
Національний медичний університет імені О. О. Богомольця, м. Київ

АНАЛІЗ ДИНАМІКИ НОМЕНКЛАТУРИ ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ ДЛЯ ЛІКУВАННЯ РОЗЛАДІВ ПСИХІКИ ТА ПОВЕДІНКИ В УРЯДОВІЙ ПРОГРАМІ «ДОСТУПНІ ЛІКИ»

Ключові слова: реімбурсація, урядова програма «Доступні ліки», соціально-економічна доступність, розлади психіки та поведінки, фармацевтичний ринок, лікарські засоби

АНОТАЦІЯ

Станом на сьогодні кількість пацієнтів із розладами психіки та поведінки стрімко зростає у багатьох країнах світу. Україна не є виключенням. Наслідки повномасштабної війни стануть причиною тяжких психічних травм, адже кожний десятий мешканець нашої держави зараз відчуває депресію, тривогу, психосоматичні розлади, тривалість яких може сягати до 10 років. Усе це демонструє неймовірну актуальність комплексних досліджень щодо протидії стрімкому зростанню захворюваності на розлади психіки та поведінки, пошуку інструментів для ефективного лікування цієї групи нозологій, а також пошуку шляхів підвищення якості життя пацієнтів.

Метою роботи став аналіз динаміки номенклатури лікарських засобів для лікування розладів психіки та поведінки в урядовій програмі «Доступні ліки» за 2021–2024 роки.

Для досягнення поставленої мети було застосовано контент-аналіз нормативно-правових актів із використанням маркетингових досліджень, а також методи порівняльного, статистичного та економічного аналізу, систематизації та узагальнення.

Результати проведеного контент-аналізу всіх випусків Переліку лікарських засобів, які підлягають реімбурсації за програмою державних гарантій медичного обслуговування населення, виявили стабілізацію кількості міжнародних непатентованих та торгових назв, які представлені в урядовій програмі «Доступні ліки» (9 та 65 відповідно). Однак, зважаючи на військовий стан в Україні номенклатуру цієї групи препаратів необхідно розширювати. Виявлено, що серед асортименту досліджуваних лікарських засобів переважають препарати вітчизняного виробництва, їх сегмент становить 54,5%, який сформували 11 українських фармацевтичних компаній. Іноземна частка представлена 9 країнами-виробниками, найбільший внесок серед яких надає Індія (16,9%). Проаналізовано кількість лікарських засобів із повною та частковою реімбурсацією та виявлено, що у кожній із досліджуваних міжнародних непатентованих назв є хоча б один препарат, який підлягає повній реімбурсації. Однак варто збільшувати кількість лікарських засобів, які відпускають пацієнту безкоштовно, за кожною міжнародною непатентованою назвою, оскільки значна кількість жителів України має розлади психіки та поведінки і потребує більшої економічної доступності саме цієї групи препаратів в умовах військового стану.

I. A. KOSTIUK (<https://orcid.org/0000-0002-3689-3379>),
K. L. KOSYACHENKO (<https://orcid.org/0000-0002-0472-2196>)
Bogomolets National Medical University, Kyiv

ANALYSIS OF THE DYNAMICS OF THE NOMENCLATURE OF MEDICINES FOR THE TREATMENT OF MENTAL AND BEHAVIORAL DISORDERS IN THE GOVERNMENT PROGRAM «AFFORDABLE MEDICINES»

Key words: reimbursement, government program «Available medicines», socio-economic accessibility, mental and behavioral disorders, pharmaceutical market, medicines

ABSTRACT

The number of patients with mental and behavioral disorders is growing rapidly in many countries around the world. Ukraine is not exception. The consequences of a full-scale war will cause severe mental trauma, as every 10th resident of our country now experiences depression, anxiety, and psychosomatic disorders that can last up to 10 years. All of this demonstrate the incredible relevance of comprehensive research to counteract the rapid increase in the incidence of mental and behavioral disorders, to find tools for effective treatment of this group of nosologies, and to find ways to improve the quality of life of patients.

The aim of the study was to analyze the dynamics of the nomenclature of medicines for the treatment of mental and behavioral disorders in the Government Program «Affordable Medicines» for 2021–2024.

To achieve this goal, we applied content analysis of regulatory legal acts using market research, as well as methods of comparative, statistical and economic analysis, as well as systematization and generalization.

The results of the content analysis of all editions of the List of Medicinal Products Subject to Reimbursement under the State Guarantees for Medical Care of the Population revealed a stabilization of the number of international generic and brand names presented in the Government Program «Affordable Medicines» (9 and 65 respectively). However, given the martial law situation in Ukraine, the nomenclature of this group of drugs needs to be expanded. It was found that the range of medicinal products under study is dominated by domestically manufactured drugs, their segment is 54.5%, formed by 11 Ukrainian pharmaceutical companies. The foreign share is represented by 9 manufacturing countries, the most represented among which is India (16.9%). The number of medicinal products with full and partial reimbursement was analyzed and it was found that each of the international generic names under study has at least 1 product subject to full reimbursement. However, it is necessary to increase the number of medicines that are dispensed to patients free of charge for each international generic name, as a significant number of Ukrainians have mental and behavioral disorders and need greater economic accessibility to this particular group of drugs under martial law.

Вступ

Станом на сьогодні кількість пацієнтів із розладами психіки та поведінки (РПП) стрімко зростає у багатьох країнах світу. За загальною статистикою одна з чотирьох осіб впродовж життя стикається з РПП. Поширеність таких розладів є вищою у країнах, які мають соціоекономічні проблеми (бідність, насильство, конфлікти). Такі значні показники захворюваності на РПП у світі пов'язано з пандемією COVID-19, яка спричинила поширення депресії (53,2 млн. осіб) та тривожних розладів (76,2 млн. осіб) у 2020 р. [1, 2].

Статистики поширеності РПП в Україні є надзвичайно актуальним предметом дослідження. Наслідки повномасштабної війни стануть причиною тяжких психічних травм, адже кожний десятий мешканець нашої держави зараз відчуває депресію, тривогу, психосоматичні розлади, тривалість яких може сягати до 10 років. Лише 8 млн. внутрішньо переміщених осіб уже потребують психологіч-

ної підтримки та консультації профільних лікарів, а 3–4 млн. – медикаментозного лікування [3].

Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ) у своїх рекомендаціях наголошує, що фактором, який визначає доступність системи охорони здоров'я для пацієнта в цілому, є як фізична, так і економічна доступність лікарських засобів (ЛЗ), що особливо актуально під час військових дій, окупації території та внутрішнього переміщення великої частини населення країни [4].

Усе це демонструє неймовірну актуальність комплексних досліджень щодо протидії стрімкому зростанню захворюваності на РПП, пошуку інструментів для ефективного лікування цієї групи нозологій, а також пошуку шляхів підвищення якості життя пацієнтів.

В Україні вже існує дієвий інструмент, який підвищує доступність ЛЗ для соціально значущих для країни захворювань, – урядова програма «Доступні ліки». Її вивчення відображено у наукових працях Немченко А. С. [5], Ляденко А. В. [5], Блавацької О. Б. [6], Заліської О. М. [6, 7], Гуз В. С. [7], Власенко І. О. [8, 9] та ін. [6]. Однак комплексного аналізу асортименту ЛЗ для лікування РПП в урядовій програмі «Доступні ліки» ще не здійснювали.

Метою роботи став аналіз динаміки номенклатури ЛЗ для лікування РПП в урядовій програмі «Доступні ліки» за 2021–2024 рр.

Матеріали та методи дослідження

Матеріалами дослідження стала низка нормативно-правових актів, а саме постанови Кабінету Міністрів України (КМУ) та накази Міністерства охорони здоров'я (МОЗ) України.

Для досягнення поставленої мети було застосовано контент-аналіз нормативно-правових актів із використанням маркетингових досліджень, а також методи порівняльного, статистичного та економічного аналізу, систематизації та узагальнення.

Результати дослідження та обговорення

У 2017 р. відбулася значна трансформація системи охорони здоров'я, адже було запроваджено встановлення гарантій медичного обслуговування. Законом України «Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення» затверджено перелік та обсяг медичних послуг, ЛЗ та медичних виробів, які будуть оплачуватися державою на основі єдиних тарифів [10].

Порядок реімбурсації ЛЗ та медичних виробів за програмою державних гарантій медичного обслуговування, а також порядок розрахунку граничних оптово-відпускних цін на ЛЗ, що входять до урядової програми «Доступні ліки» затверджено постановою Кабінету Міністрів України № 854 від 28 липня 2021 р. [11].

Урядова програма «Доступні ліки» почала реалізовувати ЛЗ із повною або частковою реімбурсацією ще у 2017 р. Перші нозології, на які розповсюджувалось відшкодування, – це серцево-судинні захворювання, бронхіальна астма та

цукровий діабет. Із 2019 р. програму реімбурсації ЛЗ адмініструє Національна служба здоров'я України (НСЗУ). Із того часу кількість нозологій та міжнародних непатентованих назв (МНН) ЛЗ розширюється з кожним роком, а вже з 2021 р. в урядовій програмі «Доступні ліки» з'явилися ЛЗ для лікування РПП [12–18]. У поточному вигляді ця програма діє з використанням електронних інструментів та єдиного платника (НСЗУ) та дає змогу пацієнтам отримувати ЛЗ та медичні вироби без прив'язки до місця реєстрації чи проживання, що є надзвичайно важливим під час військового стану в Україні.

Для того, щоб аптека змогла відпускати ЛЗ та медичні вироби за урядовою програмою «Доступні ліки», вона має укласти договір із НСЗУ та стати аптекою-учасницею програми.

Для цього у аптеки має бути:

- 1) ліцензія на здійснення роздрібною реалізації ЛЗ;
- 2) реєстрація в електронній системі охорони здоров'я;
- 3) кваліфікований електронний підпис працівника аптеки, відповідно до Закону України «Про електронні довірчі послуги»;
- 4) належне комп'ютерне обладнання та програмне забезпечення, мережа інтернет у кожному структурному підрозділі аптеки, в якому будуть відпускати ЛЗ та медичні вироби за цією Програмою.

Для отримання ЛЗ та медичних виробів за урядовою програмою «Доступні ліки» є наявний свій маршрут для кожної нозології.

Маршрут отримання ЛЗ для лікування РПП складається з 4 етапів.

1. Лікуючий лікар за спеціальністю «Психіатрія», «Дитяча психіатрія»; сімейний лікар, лікар-педіатр або лікар-терапевт має скласти план лікування та внести його до електронної системи охорони здоров'я.

2. Пацієнт має отримати електронний рецепт на ЛЗ із чинного Переліку ЛЗ, які підлягають відшкодуванню за програмою державних медичних гарантій.

3. Обрати аптечний заклад, який уклав договір із НСЗУ за напрямом «Розлади психіки та поведінки», та отримати виписаний ЛЗ. Пацієнт має повідомити фармацевту номер виписаного лікарем рецепта та код підтвердження. Співробітник аптеки має запропонувати хворому наявні торгові назви (ТН) ЛЗ та повідомити рівень реімбурсації кожного препарату.

4. Новий рецепт на ту саму МНН, яку внесено до електронної системи охорони здоров'я, вже може виписати сімейний лікар або педіатр, якщо перше призначення вже сформовано вузькопрофільним фахівцем [19].

Переліки зазвичай оновлюються двічі на рік та містять інформацію про МНН ЛЗ, дозування та форму випуску ЛЗ, ТН ЛЗ та їх кількість у споживчій упаковці, назви виробників, номер та дату закінчення реєстраційного посвідчення, оптово-відпускні ціни, роздрібні ціни за упаковку, розмір та суму реімбурсації, а також добову дозу, визначену ВООЗ.

Загалом у програмі «Доступні ліки» вже було 6 редакцій Переліку ЛЗ, вартість яких підлягає відшкодуванню за програмою державних гарантій медичного обслуговування, в яких представлено ЛЗ для лікування РПП. У першій редак-

ції Переліку було наявно 8 МНН із досліджуваної групи, однак вже з наступної кількості МНН зросла та стабілізувалась, упродовж наступних 5 оновлень вона становить 9 (рис. 1)

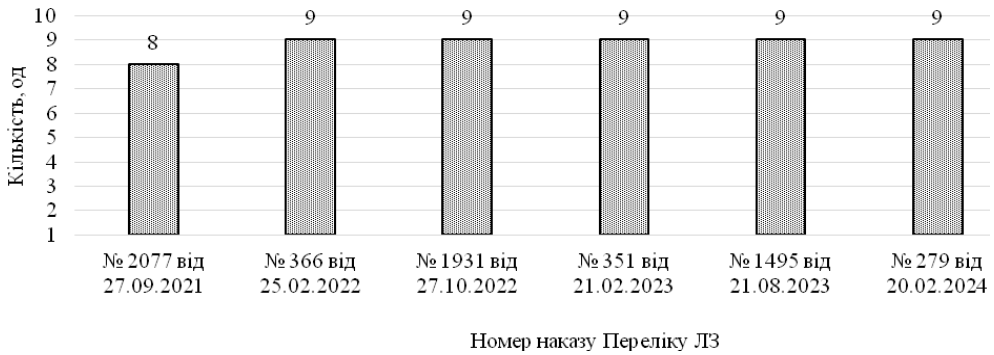

Рис. 1. Динаміка кількості міжнародних непатентованих назв лікарських засобів для лікування розладів психіки та поведінки, що представлені в урядовій програмі «Доступні ліки» за 2021–2024 роки

У зв'язку з незмінністю кількості МНН для лікування РПП упродовж реалізації урядової програми «Доступні ліки» було проаналізовано динаміку номенклатури за ТН. Так, найбільша кількість ТН ЛЗ для лікування РПП була наявна у другій редакції Переліку, а в двох останніх кількості досліджуваних препаратів становить 65 позицій (рис. 2).

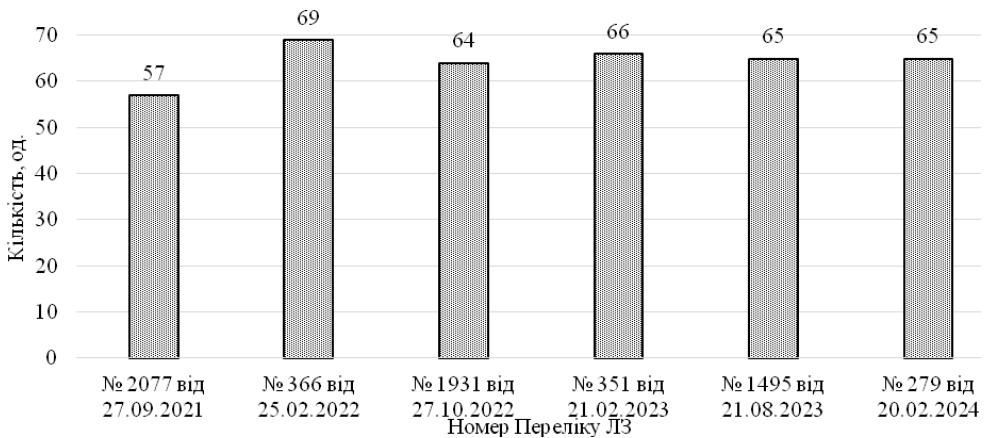

Рис. 2. Динаміка кількості торгових назв лікарських засобів для лікування розладів психіки та поведінки, що представлені в урядовій програмі «Доступні ліки» за 2021–2024 роки

Дослідження кількості ТН ЛЗ для лікування РПП було проведено і за МНН. Результати цього аналізу дали змогу виявити, що найбільша кількість препаратів у своєму складі містила такі активні фармацевтичні інгредієнти як рисперидон (29,2%) та ламотриджин (27,7%). До найменше представлених МНН увійшли фенітоїн (1,5%), а також вальпроєва кислота та галоперидол, частка яких становить по 3,1%. Детальний сегментарний розподіл ТН ЛЗ для лікування РПП, які

підлягають реімбурсації за програмою державних гарантій медичного обслуговування населення, у номенклатурі урядової програми «Доступні ліки» за МНН, у порівнянні першого та чинного випуску Переліку, наведено на рис. 3.

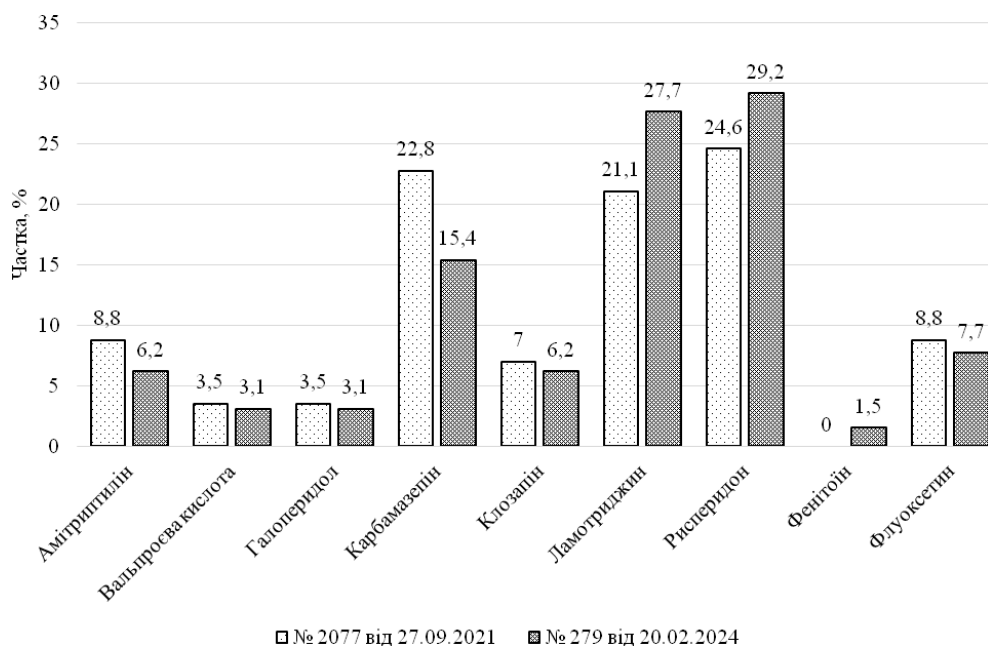

Рис. 3. Розподіл торгових назв лікарських засобів для лікування розладів психіки та поведінки у номенклатурі урядової програми «Доступні ліки» за міжнародними непатентованими назвами (перший та шістнадцятий випуск Переліку)

На наступному етапі досліджувану номенклатуру проаналізовано за АТХ-класифікацією. Детальний опис досліджуваної групи ЛЗ за рівнями цієї класифікаційної системи наведено у табл. 1.

З метою дослідження імпортозалежності та розміру вітчизняного портфеля ЛЗ для лікування РПП номенклатуру проаналізовано за країнами-виробниками. Ця група ЛЗ має значний сегмент, який формують українські компанії-виробники, а саме понад 54,5%.

Виконаний контент-аналіз Переліків дав змогу встановити, що кожна з представлених МНН для лікування РПП має ЛЗ вітчизняного виготовлення. ЛЗ, що містять у своєму складі такі МНН як амітриптилін, галоперидол, клозапін та фенітоїн у Переліку надають лише українські виробники. У переважній більшості інших МНН вітчизняний сегмент є лідируючим, окрім препаратів, що у своєму складі містять рисперидон (іноземний сегмент близько 80%). Детальний розподіл співвідношення кількості ЛЗ для лікування РПП, що увійшли до урядової програми «Доступні ліки», вітчизняного та іноземного виготовлення за 2021–2024 рр. подано в табл. 2.

Розподіл номенклатури лікарських засобів для лікування розладів психіки та поведінки, що увійшли до урядової програми «Доступні ліки» за АТХ-класифікацією

(згідно з чинною редакцією Переліку (наказ МОЗ № 279 від 20.02.2024 р.))

АТХ-код	Назва	Кількість ТН	Частка ТН,%
1 рівень			
N03	Протиепілептичні засоби	31	47,7
N05	Психолептичні засоби	25	38,5
N06	Психоаналептики	9	13,8
2 рівень			
N03 A	Протиепілептичні засоби	31	47,7
N05 A	Антипсихотичні засоби	25	38,5
N06 A	Антидепресанти	9	13,8
3 рівень			
N03 AB	Похідні гідантоїну	1	1,5
N03 AF	Похідні карбоксаміду	10	15,4
N03 AG	Похідні жирних кислот	2	3,0
N03 AX	Інші протиепілептичні засоби	18	27,7
N05 AD	Похідні бутирофенону	2	3,0
N05 AH	Діазепіни, оксазепіни, тіазепіни і оксепінки	4	6,2
N05 AX	Інші антипсихотичні засоби	19	29,2
N06 AA	Неселективні інгібітори зворотного нейронального захвату моноамінів	4	6,2
N06 AB	Селективні інгібітори зворотного нейронального захвату серотоніну	5	7,8

Таблиця 2

Співвідношення кількості лікарських засобів для лікування розладів психіки та поведінки, що увійшли до урядової програми «Доступні ліки», вітчизняного та іноземного виготовлення за 2021–2024 роки

МНН	№ 2077 від 27.09.2021		№ 366 від 25.02.2022		№ 1931 від 27.10.2022		№ 351 від 21.02.2023		№ 1495 від 21.08.2023		№ 279 від 20.02.2024	
	В	І	В	І	В	І	В	І	В	І	В	І
Амітриптилін	5	0	5	0	5	0	5	0	5	0	4	0
Вальпроєва кислота	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Галоперидол	2	0	2	0	2	0	2	0	2	0	2	0
Карбамазепін	11	2	10	1	8	2	8	2	8	2	9	1
Клозапін	4	0	4	0	4	0	4	0	4	0	4	0
Ламотриджин	9	3	9	11	9	9	9	8	9	9	9	9
Рисперидон	2	12	2	17	4	13	4	15	4	14	4	15
Фенітоїн	–	–	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0
Флуоксетин	4	1	4	1	4	1	4	1	4	1	4	1

Примітка: В – вітчизняний; І – іноземний.

Іноземний сегмент, який становить 45,5%, сформували фармацевтичні компанії 9 країн. Найбільшу частку серед іноземних держав має Індія – 16,9% (13 ЛЗ) від загальної номенклатури ЛЗ для лікування РПП, що увійшли до урядової програми «Доступні ліки». Друге місце посідає Словенія, її частка становить 6,5% (5 ЛЗ), а третє поділяють 2 країни – Ізраїль та Канада, сегмент кожної з яких становить 5,2% (по 4 ЛЗ).

Детальний розподіл номенклатури ЛЗ іноземного виготовлення для лікування РПП, що увійшли до урядової програми «Доступні ліки» за 2021–2024 рр. (35 ЛЗ) наведено на рис. 4.

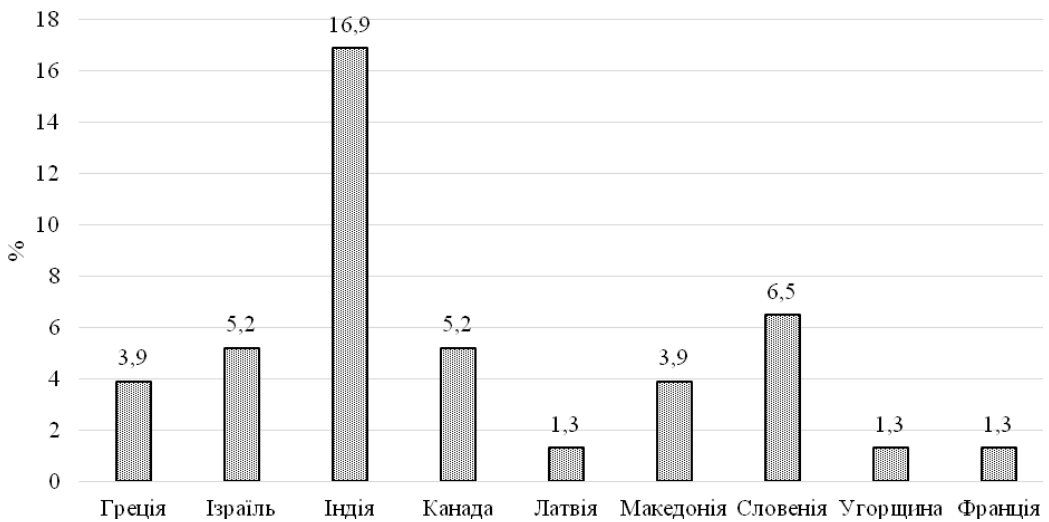

Рис. 4. Розподіл номенклатури лікарських засобів для лікування розладів психіки та поведінки, що увійшли до урядової програми «Доступні ліки» за 2021–2024 роки, за іноземними країнами-виробниками

Значний сегмент вітчизняного виготовлення було проаналізовано за компаніями-виробниками. Встановлено, що ЛЗ для лікування РПП, що увійшли до урядової програми «Доступні ліки», є у товарному портфелі 11 фармацевтичних компаній України. Найбільшу кількість досліджуваної групи ЛЗ мали такі підприємства як ТОВ «Фарма Старт» (10,4%), ПрАТ «Технолог» (6,5%) та ТОВ «Кусум Фарм» (6,5%). Детальний розподіл сегмента кожної компанії-виробника подано на рис. 5.

Одним із досягнень, які ставила перед собою держава при започаткуванні програми реімбурсації, стало зменшення економічного навантаження на пацієнта.

У зв'язку з чим на наступному етапі було проаналізовано кількість ЛЗ із повною та частковою реімбурсацією за кожною МНН згідно з усіма Переліками ЛЗ, вартість яких підлягає відшкодуванню за програмою державних гарантій медичного обслуговування, за 2021–2024 рр. Варто зауважити, що у кожній із досліджуваних МНН є хоча б 1 ЛЗ, який підлягає повній реімбурсації та відпускається пацієнту безкоштовно (табл. 3).

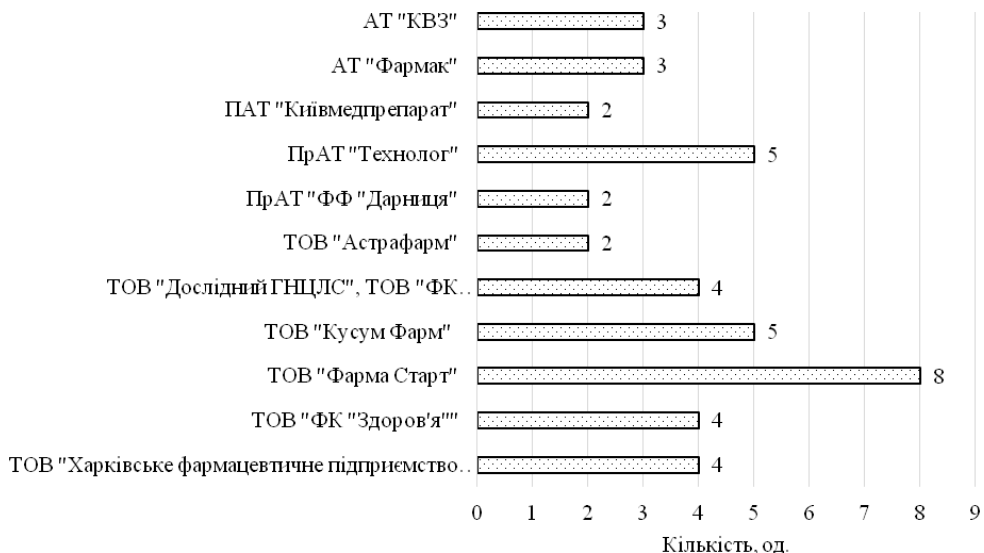

Рис. 5. Розподіл номенклатури лікарських засобів для лікування розладів психіки та поведінки вітчизняного виготовлення, що увійшли до урядової програми «Доступні ліки», за компаніями-виробниками

Таблиця 3

Кількість лікарських засобів із повною та частковою реімбурсацією за кожною міжнародною непатентованою назвою, згідно з усіма Переліками лікарських засобів, вартість яких підлягає відшкодуванню за програмою державних гарантій медичного обслуговування

МНН	№ 2077 від 27.09.2021		№ 366 від 25.02.2022		№ 1931 від 27.10.2022		№ 351 від 21.02.2023		№ 1495 від 21.08.2023		№ 279 від 20.02.2024	
	П	Ч	П	Ч	П	Ч	П	Ч	П	Ч	П	Ч
Амітриптилін	3	2	3	2	3	2	1	4	1	4	1	3
Вальпросва кислота	2	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Галоперидол	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Карбамазепін	2	11	2	9	4	6	3	7	3	7	1	9
Клозапін	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Ламотриджин	1	11	7	13	5	13	6	11	5	13	7	11
Рисперидон	5	9	10	9	7	10	8	11	8	10	8	11
Фенітоїн	–	–	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0
Флуоксетин	3	2	3	2	1	4	1	4	1	4	1	4

Примітка: П – повна реімбурсація; Ч – часткова реімбурсація.

Незважаючи на наявність хоча б одного ЛЗ для лікування РПП, який підлягає повній реімбурсації, варто збільшувати їх кількість за кожною МНН, оскільки

значна кількість жителів України має РПП та потребує більшої економічної доступності саме цієї групи ЛЗ в умовах військового стану.

Висновки

1. Результати проведеного контент-аналізу усіх випусків Переліку ЛЗ, які підлягають реімбурсації за програмою державних гарантій медичного обслуговування населення, виявили незмінність у кількісних показниках МНН та ТН, які представлені в урядовій програмі «Доступні ліки» за 2023–2024 роки (9 та 65 відповідно). Однак зважаючи на правовий режим воєнного стану, що передбачає підвищену потребу в багатьох групах препаратів, номенклатуру ЛЗ для лікування РПП в Україні необхідно розширювати.

2. Виявлено, що серед асортименту досліджуваної групи ЛЗ переважають препарати вітчизняного виробництва, їх сегмент становить 54,5%, який сформували 11 українських фармацевтичних компаній. Іноземна частка представлена 9 країнами-виробниками, найбільше ЛЗ серед яких надає Індія (16,9%).

3. Встановлено, що 4 МНН для лікування РПП у Переліку надають лише українські виробники. У переважній більшості інших МНН вітчизняний сегмент є лідируючим, окрім препаратів, що у своєму складі містять рисперидон (іноземний сегмент близько 80%), що відкриває перспективу й потребу в імпортозаміщенні цієї групи ЛЗ та, як наслідок, підвищення фізичної та соціально-економічної доступності ліків для визначених країною соціально значущих нозологій.

4. Проаналізовано кількість ЛЗ із повною та частковою реімбурсацією і виявлено, що у кожній групі з досліджуваних МНН є хоча б один ЛЗ, який підлягає повній реімбурсації. Однак варто збільшувати кількість ЛЗ, які відпускають пацієнту безкоштовно, за кожною МНН, оскільки значна кількість жителів України має РПП та потребує більшої соціально-економічної доступності саме цієї групи ЛЗ в умовах правового режиму воєнного стану.

Список використаної літератури

1. Global prevalence and burden of depressive and anxiety disorders in 204 countries and territories in 2020 due to the COVID-19 pandemic // *Lancet*. – 2021. – V. 398. – P. 1700–1712. [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(21\)02143-7](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(21)02143-7)

2. Психічне здоров'я на перехідному етапі: результати оцінювання та рекомендації для інтеграції охорони психічного здоров'я в систему первинної медичної допомоги та громадські платформи в Україні. – 2017. – URL: https://ipz.org.ua/wp-content/uploads/2018/01/MH-report-for_INTERNET_All_ua.pdf

3. Чабан О. С., Хаустова О. О. Медико-психологічні наслідки дистресу війни в Україні: що ми очікуємо та що потрібно враховувати при наданні медичної допомоги? // *Укр. мед. часопис*. – 2022. – № 4 (150). – С. 1–11. <https://doi.org/10.32471/umj.1680-3051.150.232297>

4. Європейське регіональне бюро Всесвітньої організації охорони здоров'я України. Оцінка доступності основних лікарських засобів для амбулаторного лікування в Україні. – 2021. – 110 с. – URL: <https://iris.who.int/bitstream/handle/10665/343084/WHO-EURO-2021-2770-42528-59326-ukr.pdf?sequence=1>

5. Немченко А. С., Ляденко А. В. Оцінка доступності лікарських засобів за урядовою програмою «Доступні ліки» для пацієнтів із розладами психіки за результатами анкетування // *Фармац. журн.* – 2024. – Т. 79, № 1. – С. 13–23. <https://doi.org/10.32352/0367-3057.1.24.02>

6. Блавацька О. Б., Заліська О. М., Гриньків Я. О., Сосновська Г. О. Аналіз динаміки розвитку програми «Доступні ліки» в Україні та Львівській області // Фармац. журн. – 2020. – Т. 75, № 2. – С. 3–11. <https://doi.org/10.32352/0367-3057.2.20.01>

7. Гуз В. С., Заліська О. М. Аналіз динаміки асортименту лікарських засобів у програмі «Доступні ліки» для лікування серцево-судинних захворювань // Фармац. журн. – 2019. – № 3. – С. 21–30. <https://doi.org/10.32352/0367-3057.3.19.03>

8. Власенко І. О. Аналіз асортименту пероральних цукрознижувальних препаратів, що підлягають реімбурсації в Україні // Фармац. журн. – 2022. – Т. 77, № 5. – С. 35–46. <https://doi.org/10.32352/0367-3057.5.22.04>

9. Vlasenko I. O., Davtyan L. L. Study of the influence of armed conflict on the reimbursement of oral glucose lowering drugs in Ukraine // Pharmacia. – 2023. – V. 70, N 2. – P. 275–281. <https://doi.org/10.3897/pharmacia.70.e99657>

10. Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення: закон України від 19 жовтня 2017 року № 2169-VIII. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2168-19#Text>

11. Про забезпечення доступності лікарських засобів: постанова Кабінету Міністрів України від 17.03.2017 р. № 152. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/152-2017-%D0%BF#Text>

12. Деякі питання реімбурсації лікарських засобів за програмою державних гарантій медичного обслуговування населення: постанова Кабінету Міністрів України від 28.07.2021 р. № 854. – URL <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/854-2021-%D0%BF#Text>

13. Про затвердження Реєстру лікарських засобів, які підлягають реімбурсації за програмою державних гарантій медичного обслуговування населення, станом на 01 жовтня 2021 року: наказ Міністерства охорони здоров'я України від 27.09.2021 р. № 2077. – URL: <https://moz.gov.ua/article/ministry-mandates/nakaz-moz-ukraini-vid-27092021--2077-pro-zatverdzhennja-reestru-likarskih-zasobiv-jaki-pidljagajut-reimbursacii-za-programoju-derzhavnih-garantij-medichnogo-obslugovuvannja-naselennja-standom-na-01-zhovtnja-2021-roku>

14. Про затвердження Реєстру лікарських засобів, які підлягають реімбурсації за програмою державних гарантій медичного обслуговування населення, станом на 18 лютого 2022 року: наказ Міністерства охорони здоров'я України від 25.02.2022 р. № 366. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0366282-22#Text>

15. Про затвердження Реєстру лікарських засобів, які підлягають реімбурсації за програмою державних гарантій медичного обслуговування населення, станом на 20 жовтня 2022 року: наказ Міністерства охорони здоров'я України від 27.10.2022 р. № 1931. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1931282-22#Text>

16. Про затвердження Реєстру лікарських засобів, які підлягають реімбурсації за програмою державних гарантій медичного обслуговування населення, станом на 14 лютого 2023 року: наказ Міністерства охорони здоров'я України від 21.02.2023 р. № 351. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0351282-23#n6>

17. Про затвердження Переліків лікарських засобів, які підлягають реімбурсації за програмою державних гарантій медичного обслуговування населення, станом на 10 серпня 2023 року: наказ Міністерства охорони здоров'я України від 21.08.2023 р. № 1495. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1495282-23#n8>

18. Про затвердження Переліків лікарських засобів, які підлягають реімбурсації за програмою державних гарантій медичного обслуговування населення, станом на 12 лютого 2024 року: наказ Міністерства охорони здоров'я України від 20.02.2024 р. № 279. – URL: <https://moz.gov.ua/article/ministry-mandates/nakaz-moz-ukraini-vid-20022024--279-pro-zatverdzhennja-perelikiv-likarskih-zasobiv-i-medichnih-virobiv-jaki-pidljagajut-reimbursacii-za-programoju-derzhavnih-garantij-medichnogo-obslugovuvannja-naselennja-standom-na-12-ljutogo-2024-roku>

19. Національна служба здоров'я України. Програма реімбурсації лікарських засобів і медвиробів. – URL: <https://contracting.nszu.gov.ua/ogoloshennya-pro-ukladennya-dogovoriv/dostupni-liky/likuvannya-ta-likarski-zasobi>

References

1. Global prevalence and burden of depressive and anxiety disorders in 204 countries and territories in 2020 due to the COVID-19 pandemic // *Lancet*. 2021. – V. 398. – P. 1700–1712. [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(21\)02143-7](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(21)02143-7)
2. Psykhichne zdorovia na perekhidnomu etapi: rezultaty otsiniuvannia ta rekomendatsii dlia intehratsii okhorony psykhichnoho zdorovia v systemu pervynnoi medychnoi dopomohy ta hromadski platformy v Ukraini. – 2017. – URL: https://ipz.org.ua/wp-content/uploads/2018/01/MH-report-for_INTERNET_All_ua.pdf
3. *Chaban O. S., Khaustova O. O.* Medyko-psykholohichni naslidky dystresu viiny v Ukraini: shcho my ochikuiemo ta shcho potribno vrakhovuvaty pry nadanni medychnoi dopomohy? // *Ukr. med. chasopys*. – 2022. – S. 1–11. <https://doi.org/10.32471/umj.1680-3051.150.232297>
4. Yevropeiske rehionalne biuro Vsesvitnoi orhanizatsii okhorony zdorovia Ukrainy. Otsinka dostupnosti osnovnykh likarskykh zasobiv dlia ambulatornoho likuvannia v Ukraini. – 2021. – 110 s. – URL: <https://iris.who.int/bitstream/handle/10665/343084/WHO-EURO-2021-2770-42528-59326-ukr.pdf?sequence=1>
5. *Nemchenko A. S., Liadenko A. V.* Otsinka dostupnosti likarskykh zasobiv za Uriadovoiu prohramoiu «Dostupni liky» dlia patsientiv iz rozladamy psykhiky za rezultatamy anketuvannia // *Farmats. zhurn.* – 2024. – T. 79, № 1. – S. 13–23. <https://doi.org/10.32352/0367-3057.1.24.02>
6. *Blavatska O. B., Zaliska O. M., Hrynkiv Ya. O., Sosnovska H. O.* Analiz dynamiky rozvytku prohramy «Dostupni liky» v Ukraini ta Lvivskii oblasti // *Farmats. zhurn.* – 2020. – T. 75, № 2. – S. 3–11. <https://doi.org/10.32352/0367-3057.2.20.01>
7. *Huz V. S., Zaliska O. M.* Analiz dynamiky asortymentu likarskykh zasobiv u prohrami «Dostupni liky» dlia likuvannia sertsevo-sudynnykh zakhvoriuvan // *Farmats. zhurn.* – 2019. – № 3. – S. 21–30. <https://doi.org/10.32352/0367-3057.3.19.03>
8. *Vlasenko I. O.* Analiz asortymentu peroralnykh tsukroznyzhuvalnykh preparativ, shcho pidliahaiut reimbursatsii v Ukraini // *Farmats. zhurn.* – 2022. – T. 77, № 5. – S. 35–46. <https://doi.org/10.32352/0367-3057.5.22.04>
9. *Vlasenko I. O., Davtyan L. L.* Study of the influence of armed conflict on the reimbursement of oral glucose lowering drugs in Ukraine // *Pharmacia*. – 2023. – V. 70, N 2. – P. 275–281. <https://doi.org/10.3897/pharmacia.70.e99657>
10. Pro derzhavni finansovi harantii medychnoho obsluhovuvannia naseleennia: zakon Ukrainy vid 19 zhovtnia 2017 roku № 2169-VIII. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2168-19#Text>
11. Pro zabezpechennia dostupnosti likarskykh zasobiv: postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 17.03.2017 r. № 152. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/152-2017-%D0%BF#Text>
12. Deiaki pytannia reimbursatsii likarskykh zasobiv za prohramoiu derzhavnykh harantii medychnoho obsluhovuvannia naseleennia: postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 28.07.2021 r. № 854. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/854-2021-%D0%BF#Text>
13. Pro zatverdzhennia Reiestru likarskykh zasobiv, yaki pidliahaiut reimbursatsii za prohramoiu derzhavnykh harantii medychnoho obsluhovuvannia naseleennia, stanom na 01 zhovtnia 2021 roku: nakaz Ministerstva okhorony zdorovia Ukrainy vid 27.09.2021 r. № 2077. – URL: <https://moz.gov.ua/article/ministry-mandates/nakaz-moz-ukraini-vid-27092021--2077-pro-zatverdzhennja-reiestru-likarskih-zasobiv-jaki-pidljagajut-reimbursacii-za-programoju-derzhavnih-garantij-medichnogo-obslugovuvannja-naseleennja-standom-na-01-zhovtnja-2021-roku>
14. Pro zatverdzhennia Reiestru likarskykh zasobiv, yaki pidliahaiut reimbursatsii za prohramoiu derzhavnykh harantii medychnoho obsluhovuvannia naseleennia, stanom na 18 liutoho 2022 roku: nakaz Ministerstva okhorony zdorovia Ukrainy vid 25.02.2022 r. № 366. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0366282-22#Text>
15. Pro zatverdzhennia Reiestru likarskykh zasobiv, yaki pidliahaiut reimbursatsii za prohramoiu derzhavnykh harantii medychnoho obsluhovuvannia naseleennia, stanom na 20 zhovtnia 2022 roku: nakaz Ministerstva okhorony zdorovia Ukrainy vid 27.10.2022 r. № 1931. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1931282-22#Text>
16. Pro zatverdzhennia Reiestru likarskykh zasobiv, yaki pidliahaiut reimbursatsii za prohramoiu derzhavnykh harantii medychnoho obsluhovuvannia naseleennia, stanom na 14 liutoho 2023 roku: nakaz

Ministerstva okhorony zdorovia Ukrainy vid 21.02.2023 r. № 351. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0351282-23#n6>

17. Pro zatverdzhennia Perelikiv likarskykh zasobiv, yaki pidlihaiut reimbursatsii za prohramoiu derzhavnykh harantii medychnoho obsluhovuvannia naseleennia, stanom na 10 serpnia 2023 roku: nakaz Ministerstva okhorony zdorovia Ukrainy vid 21.08.2023 r. № 1495. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1495282-23#n8>

18. Pro zatverdzhennia Perelikiv likarskykh zasobiv, yaki pidlihaiut reimbursatsii za prohramoiu derzhavnykh harantii medychnoho obsluhovuvannia naseleennia, stanom na 12 liutoho 2024 roku: nakaz Ministerstva okhorony zdorovia Ukrainy vid 20.02.2024 r. № 279. – URL: <https://moz.gov.ua/article/ministry-mandates/nakaz-moz-ukraini-vid-20022024--279-pro-zatverdzhennja-perelikiv-likarskih-zasobiv-i-medichnih-virobiv-jaki-pidljagajut-reimbursacii-za-programoju-derzhavnih-garantij-medichnogo-obslugovuvannja-naseleennja-standom-na-12-ljutogo-2024-roku>

19. Natsionalna sluzhba zdorovia Ukrainy. Prohrama reimbursatsii likarskykh zasobiv i medvyrobiv. – URL: <https://contracting.nszu.gov.ua/ogoloshennya-pro-ukladennya-dogovoriv/dostupni-lyky/likuvannya-ta-likarski-zasobi>

Надійшла до редакції 30 травня 2024 р.

Прийнято до друку 12 червня 2024 р.

Електронна адреса для листування з авторами: Kostiuk.iryua@npu.ua

(Костюк І. А.)